

KHALIFAH SEBAGAI SANDANG BERJAWATAN DALAM STRUKTUR KEPIMPINAN SILAT SENI GAYONG

ABSTRAK

Istilah *khalifah* merupakan antara istilah penting yang digunakan dalam struktur kepimpinan dan sandang berjawatan Silat Seni Gayong. Penggunaannya tidak hanya merujuk kepada gelaran kebesaran, tetapi berkait dengan konsep amanah, perwakilan, kepimpinan dan tanggungjawab terhadap kesinambungan perguruan. Dalam struktur Silat Seni Gayong, istilah tersebut digunakan pada beberapa peringkat, iaitu Khalifah Muda, Khalifah, Khalifah Kanan, Khalifah Besar, Imam Khalifah Negeri, Timbalan Imam Khalifah Negeri serta Imam Khalifah Agong. Keistimewaan struktur ini ialah pelantikan jawatan Khalifah dilaksanakan melalui **kaedah tunjuk**, iaitu kuasa pelantikan yang berasal daripada Mahaguru atau Waris Mutlak dan diturunkan kepada Waris Amanah bagi setiap pertubuhan Silat Gayong yang bertaraf kebangsaan. Waris Amanah kemudiannya menggunakan kuasa tunjuk tersebut untuk melantik pemegang-pemegang jawatan Khalifah pada peringkat seterusnya. Dengan demikian, kewujudan jawatan Khalifah mempunyai hubungan antara **hak pewarisan kuasa, kuasa tunjuk, amanah dan struktur kepimpinan perguruan**. Struktur ini memperlihatkan bahawa sandang Khalifah bukan sekadar lambang kedudukan, tetapi merupakan tanda kepada seseorang yang menerima amanah dan kuasa untuk menjalankan fungsi tertentu dalam perguruan.

1.0 Pendahuluan

Silat Seni Gayong mempunyai sistem perguruan yang merangkumi pelajaran, adat-istiadat, kepimpinan, pentadbiran dan pengurusan. Perkembangan perguruan kepada pelbagai gelanggang, daerah dan negeri memerlukan suatu struktur kepimpinan yang dapat memastikan kesinambungan pelajaran dan adat serta pelaksanaan pentadbiran berdasarkan dasar perguruan.

Dalam konteks tersebut, istilah *khalifah* mempunyai kedudukan yang khusus. Ia digunakan pada beberapa peringkat kepimpinan, daripada Khalifah Muda yang berkaitan dengan sebuah gelanggang sehingga kepada Imam Khalifah pada peringkat negeri dan kepimpinan yang lebih tinggi.

Namun demikian, memahami struktur Khalifah tidak memadai dengan hanya melihat susunan jawatan. Aspek yang lebih mendasar ialah **bagaimana seseorang memperoleh jawatan tersebut dan dari manakah datangnya kuasa untuk melantik**. Dalam tradisi yang menjadi asas struktur kepimpinan Gayong, jawatan Khalifah dilantik melalui kaedah **tunjuk**. Kuasa tunjuk tersebut berpunca daripada Waris Mahaguru atau Waris Mutlak dan diturunkan kepada Waris Amanah dalam pertubuhan Silat Gayong yang bertaraf kebangsaan. Waris Amanah kemudiannya melaksanakan kuasa tunjuk tersebut untuk melantik pemegang jawatan Khalifah pada peringkat seterusnya.

Oleh itu, konsep Khalifah dalam Silat Seni Gayong perlu dilihat sebagai satu sistem **amanah dan perwakilan kuasa**, bukan sekadar sistem pemberian gelaran.

2.0 Pengertian Khalifah dalam Konteks Kepimpinan

Istilah *khalifah* mempunyai asas yang kuat dalam tradisi Islam. Al-Quran menyebut tentang manusia sebagai khalifah di bumi dalam Surah al-Baqarah ayat 30. Konsep ini dapat dikaitkan dengan tanggungjawab manusia untuk melaksanakan amanah dan tanggungjawab yang diberikan kepadanya.

Hubungan antara kepimpinan dengan amanah turut ditekankan dalam Surah al-Nisa' ayat 58 yang memerintahkan supaya amanah diserahkan kepada pihak yang berhak dan keputusan dibuat dengan adil.

Dalam konteks Silat Seni Gayong, penggunaan istilah *khalifah* mempunyai makna yang lebih khusus, iaitu seseorang yang menerima **amanah untuk memimpin, mewakili dan melaksanakan tanggungjawab perguruan dalam lingkungan yang telah ditetapkan.**

Dengan demikian, gelaran Khalifah tidak sepatutnya ditafsirkan sebagai keistimewaan peribadi. Ia merupakan kedudukan yang mengandungi tanggungjawab dan kuasa yang diberikan melalui struktur perguruan.

3.0 Khalifah sebagai Sandang Berjawatan

Sandang berjawatan dalam Silat Seni Gayong berfungsi sebagai lambang kedudukan dan tanggungjawab seseorang dalam struktur perguruan. Antara sandang tersebut ialah Khalifah Muda, Khalifah, Khalifah Kanan dan Khalifah Besar, selain jawatan yang menggunakan istilah Imam Khalifah pada peringkat negeri dan kebangsaan.

Penggunaan istilah *khalifah* pada sandang berjawatan menunjukkan bahawa seseorang yang memakai sandang tersebut bukan sekadar menerima tanda kebesaran, tetapi telah diberikan **jawatan, kuasa dan amanah tertentu.**

Perkara ini membezakan Sandang Berjawatan daripada Sandang Kehormat. Sandang Kehormat lebih bersifat penghargaan kepada pihak yang memberikan sokongan kepada perguruan, manakala Sandang Berjawatan mempunyai hubungan langsung dengan fungsi organisasi dan kepimpinan.

Oleh itu, sandang Khalifah hendaklah difahami sebagai **lambang jawatan yang membawa amanah dan autoriti yang sah dalam struktur perguruan.**

4.0 Kaedah Tunjuk sebagai Asas Pelantikan Khalifah

Salah satu ciri penting dalam struktur kepimpinan Silat Seni Gayong ialah **pelantikan jawatan Khalifah melalui kaedah tunjuk.**

Kaedah tunjuk bermaksud seseorang pemegang amanah yang mempunyai kuasa pelantikan menunjuk atau menentukan individu yang akan menerima sesuatu jawatan dalam lingkungan kuasa yang telah diamanahkan kepadanya. Dalam konteks Gayong, kuasa tunjuk tersebut mempunyai rantai tertentu dan bukan suatu kuasa yang boleh digunakan secara bebas tanpa kaitan dengan sumber amanah perguruan.

Menurut struktur yang menjadi asas perbincangan ini, **kuasa tunjuk berasal daripada Mahaguru atau Waris Mutlak**. Kuasa tersebut kemudiannya diturunkan kepada **Waris Amanah bagi setiap pertubuhan Silat Gayong yang bertaraf kebangsaan**.

Setelah menerima kuasa tersebut, Waris Amanah menggunakan kuasa tunjuknya untuk melantik pemegang jawatan Khalifah yang berada di bawah lingkungan tanggungjawabnya.

Rantaian tersebut boleh dirumuskan seperti berikut:

Mahaguru / Waris Mutlak → Waris Amanah → Pemegang Jawatan Khalifah

Struktur ini memperlihatkan bahawa kuasa pelantikan Khalifah mempunyai **asal-usul kuasa yang jelas**. Ia bukan semata-mata hasil pemilihan terbuka atau tuntutan individu terhadap sesuatu gelaran.

5.0 Mahaguru dan Waris Mutlak sebagai Sumber Kuasa Tunjuk

Dalam struktur pewarisan Silat Seni Gayong, Waris Mahaguru atau Waris Mutlak mempunyai kedudukan yang berkaitan dengan sumber kuasa dan kesinambungan perguruan.

Dalam konteks pelantikan Khalifah, perkara yang penting ialah **kuasa tunjuk tidak terbit daripada pemegang jawatan Khalifah itu sendiri**. Sebaliknya, kuasa tersebut berasal daripada pihak yang mempunyai kedudukan sebagai waris kepada sumber kepimpinan perguruan.

Oleh itu, terdapat perbezaan antara:

1. **sumber kuasa**, iaitu Waris Mahaguru atau Waris Mutlak;
2. **pemegang amanah kuasa**, iaitu Waris Amanah; dan
3. **pelaksana jawatan**, iaitu pemegang sandang Khalifah.

Pembahagian ini menjadikan struktur kepimpinan lebih mudah difahami. Khalifah menerima jawatan melalui kuasa yang telah diamanahkan kepadanya secara berperingkat, bukannya mencipta sendiri kuasa tersebut.

6.0 Waris Amanah sebagai Pemegang Kuasa Tunjuk

Waris Amanah mempunyai kedudukan yang penting dalam rantai pelantikan. Kuasa tunjuk yang berasal daripada Waris Mahaguru atau Waris Mutlak diturunkan kepada Waris Amanah bagi pertubuhan Silat Gayong bertaraf kebangsaan.

Waris Amanah kemudiannya bertindak sebagai **pemegang amanah kuasa tunjuk**. Dengan kuasa tersebut, beliau melantik pemegang-pemegang jawatan Khalifah mengikut keperluan struktur perguruan.

Konsep ini menunjukkan bahawa Waris Amanah bukan sekadar pemegang nama atau kedudukan waris. Dalam konteks tertentu, beliau mempunyai tanggungjawab untuk memastikan kesinambungan kepimpinan perguruan melalui pelantikan individu yang sesuai.

Dengan demikian, kuasa tunjuk hendaklah difahami bersama konsep **amanah dan tanggungjawab**. Kuasa tersebut bukan hak peribadi untuk digunakan sesuka hati, tetapi kuasa yang mempunyai tujuan, batas dan tanggungjawab terhadap kesinambungan perguruan.

7.0 Pelantikan Khalifah sebagai Rantaian Amanah

Berdasarkan kaedah tersebut, pelantikan Khalifah membentuk satu rantai amanah:

Rantaian ini menunjukkan bahawa kepimpinan tidak terpisah daripada sumber amanah perguruan. Setiap peringkat mempunyai bidang kuasa dan tanggungjawab yang tersendiri.

Namun, rantaian tersebut tidak bermaksud bahawa setiap Khalifah mempunyai kuasa mutlak terhadap semua perkara. Sebaliknya, kuasa seseorang pemegang jawatan adalah berkaitan dengan **lingkungan jawatan dan amanah yang diberikan kepadanya**.

8.0 Khalifah Muda sebagai Pemegang Amanah Gelanggang

Khalifah Muda merupakan antara peringkat penting dalam struktur tersebut. Seorang Khalifah Muda menyelia sebuah gelanggang dan gurulatih yang mengajar di gelanggang berkenaan.

Tanggungjawabnya merangkumi pemantauan terhadap pelaksanaan pelajaran, adat-istiadat, pentadbiran dan kewangan gelanggang supaya semuanya dilaksanakan mengikut dasar yang ditetapkan.

Oleh itu, apabila seseorang dilantik sebagai Khalifah Muda melalui rantaian kuasa tunjuk, beliau bukan sekadar menerima sandang. Beliau menerima **amanah untuk memastikan sebuah gelanggang berjalan menurut dasar dan adat perguruan**.

9.0 Khalifah dan Khalifah Kanan: Perluasan Lingkungan Amanah

Apabila jumlah gelanggang bertambah, struktur Khalifah berkembang berdasarkan keluasan tanggungjawab. Dalam struktur yang telah ditetapkan:

- seorang **Khalifah Muda** menyelia satu gelanggang;
- seorang **Khalifah** menyelia empat Khalifah Muda atau empat gelanggang;
- seorang **Khalifah Kanan** menyelia empat Khalifah atau enam belas gelanggang.

Struktur tersebut memperlihatkan bahawa jawatan berkembang mengikut keperluan sebenar perguruan.

Prinsipnya ialah:

Jawatan berkembang mengikut perkembangan gelanggang, manakala pelantikan berkembang mengikut keperluan perguruan.

Dengan demikian, kuasa tunjuk tidak semestinya menghasilkan bilangan jawatan yang tidak terbatas. Keperluan jawatan hendaklah berkaitan dengan perkembangan organisasi dan skop tanggungjawab yang perlu dilaksanakan.

10.0 Khalifah Besar sebagai Pemegang Amanah Peringkat Negeri

Pada peringkat negeri, jawatan Khalifah Besar mempunyai lingkungan tanggungjawab yang lebih luas. Jawatan ini berkaitan dengan bidang pengurusan penting dalam perguruan, termasuk adat-istiadat, pelajaran, kewangan dan pentadbiran.

Dalam struktur negeri, bilangan Khalifah Besar juga mempunyai batas tertentu berdasarkan keperluan perguruan. Hal ini menunjukkan bahawa jawatan tidak semata-mata diwujudkan untuk menambah gelaran, tetapi berkaitan dengan fungsi yang perlu dilaksanakan.

Khalifah Besar dengan demikian menjadi salah satu penghubung antara struktur kepimpinan yang lebih tinggi dengan pelaksanaan urusan perguruan pada peringkat negeri.

11.0 Imam Khalifah dan Timbalan Imam Khalifah pada Peringkat Negeri

Struktur kepimpinan negeri turut mempunyai **Imam Khalifah Negeri dan Timbalan Imam Khalifah Negeri**. Kewujudan kedua-dua jawatan ini memperlihatkan bahawa istilah *khalifah* digunakan bukan sahaja pada peringkat penyeliaan gelanggang, tetapi juga pada tahap kepimpinan tertinggi sesebuah negeri.

Imam Khalifah Negeri merupakan pemegang amanah kepimpinan yang mempunyai lingkungan tanggungjawab terhadap perguruan di negeri berkenaan. Timbalan Imam Khalifah pula membantu Imam Khalifah dalam melaksanakan tugas dan tanggungjawab yang telah ditetapkan serta mengambil alih tugas apabila diperlukan.

Dalam konteks kuasa tunjuk, kedua-dua jawatan ini perlu difahami sebagai sebahagian daripada rantai pelantikan yang bermula daripada sumber kuasa waris dan disalurkan melalui Waris Amanah.

Maka, kedudukan Imam Khalifah Negeri bukan sekadar lambang senioriti, tetapi merupakan jawatan yang mempunyai **amanah, autoriti dan tanggungjawab terhadap struktur perguruan pada peringkat negeri**.

12.0 Imam Khalifah Agong dan Kesenambungan Kepimpinan

Pada peringkat yang lebih tinggi, istilah *khalifah* turut digunakan dalam jawatan **Imam Khalifah Agong** dan **Timbalan Imam Khalifah Agong**.

Kewujudan jawatan tersebut menunjukkan kesinambungan penggunaan istilah Khalifah daripada peringkat gelanggang hingga kepada kepimpinan tertinggi. Hal ini memperlihatkan satu sistem yang menghubungkan pelbagai lapisan kepimpinan melalui konsep amanah dan perwakilan.

Dengan demikian, penggunaan istilah Khalifah boleh dilihat sebagai satu identiti yang menyatukan struktur kepimpinan Gayong, walaupun setiap peringkat mempunyai skop tanggungjawab yang berbeza.

13.0 Perbezaan antara Kuasa Tunjuk dengan Kuasa Peribadi

Penting untuk dibezakan antara **kuasa tunjuk** dengan kuasa peribadi. Kuasa tunjuk bukan bermaksud seseorang bebas melantik sesiapa sahaja berdasarkan kepentingan peribadi. Sebaliknya, kuasa tersebut merupakan kuasa yang diterima melalui rantaian amanah.

Dalam konteks ini, Waris Amanah tidak mencipta kuasa pelantikan tersebut. Beliau **menerima dan memegang amanah kuasa tunjuk** yang berasal daripada Waris Mahaguru atau Waris Mutlak.

Begitu juga, seseorang Khalifah tidak memperoleh kuasa kerana sandang semata-mata. Kuasa dan tanggungjawabnya terbit daripada **pelantikan yang sah melalui rantaian amanah** serta kedudukan yang diberikan kepadanya.

Perbezaan ini penting kerana ia menjelaskan mengapa sandang Khalifah perlu dikaitkan dengan jawatan, bukan sekadar penghormatan.

14.0 Sandang sebagai Lambang Kuasa dan Amanah

Sandang berjawatan merupakan tanda yang dapat memperlihatkan kedudukan seseorang dalam struktur perguruan. Namun demikian, sandang tidak boleh dipisahkan daripada sumber kuasa dan amanah yang melahirkan jawatan tersebut.

Dalam konteks Khalifah, terdapat tiga unsur yang saling berkaitan:

Pertama, sumber kuasa – Mahaguru atau Waris Mutlak.

Kedua, pemegang amanah kuasa tunjuk – Waris Amanah.

Ketiga, penerima dan pelaksana jawatan – pemegang jawatan Khalifah.

Hubungan ini memberikan makna yang lebih mendalam kepada sandang. Ia bukan sekadar menunjukkan siapa yang mempunyai kedudukan tertentu, tetapi menunjukkan bahawa pemakainya mempunyai **amanah dan autoriti yang berpunca daripada suatu rantai pelantikan.**

15.0 Khalifah sebagai Sistem Perwakilan Kepimpinan

Berdasarkan keseluruhan struktur tersebut, sistem Khalifah boleh dilihat sebagai satu sistem perwakilan kepimpinan. Mahaguru atau Waris Mutlak menjadi sumber kepada kuasa tunjuk, manakala Waris Amanah memegang dan melaksanakan kuasa tersebut dalam lingkungan pertubuhan masing-masing.

Seterusnya, pemegang jawatan Khalifah melaksanakan tanggungjawab pada pelbagai peringkat, daripada gelanggang sehingga negeri.

Sistem ini membolehkan amanah kepimpinan diagihkan tanpa memutuskan hubungan dengan sumber asal kuasa perguruan.

Dengan kata lain, terdapat kesinambungan:

sumber amanah → kuasa tunjuk → pelantikan → jawatan → tanggungjawab → pelaksanaan dasar perguruan.

Kesinambungan ini penting bagi memastikan jawatan tidak menjadi sekadar gelaran, tetapi mempunyai fungsi dalam sistem perguruan.

16.0 Kesimpulan

Penggunaan nama **Khalifah** sebagai sandang berjawatan dalam Silat Seni Gayong mempunyai makna yang lebih luas daripada sekadar gelaran kebesaran. Ia merupakan lambang **amanah, perwakilan, autoriti dan tanggungjawab** yang diberikan melalui struktur kepimpinan perguruan.

Keistimewaan sistem tersebut ialah pelantikan Khalifah dilakukan melalui **kaedah tunjuk**. Kuasa tunjuk tersebut berpunca daripada **Mahaguru atau Waris Mutlak** dan diturunkan kepada **Waris Amanah** bagi pertubuhan Silat Gayong yang bertaraf kebangsaan. Waris Amanah kemudiannya menggunakan kuasa tunjuk yang

diamanahkan kepadanya untuk melantik pemegang jawatan Khalifah pada peringkat seterusnya.

Dengan demikian, rantaian pelantikan dapat difahami sebagai satu bentuk **pewarisan dan pendelegasian amanah**, iaitu daripada sumber kuasa waris kepada Waris Amanah dan seterusnya kepada pemegang jawatan Khalifah. Khalifah Muda, Khalifah, Khalifah Kanan, Khalifah Besar, Imam Khalifah Negeri, Timbalan Imam Khalifah Negeri dan Imam Khalifah Agong pula menunjukkan perkembangan lingkungan kepimpinan daripada gelanggang kepada peringkat negeri dan lebih tinggi.

Oleh itu, **sandang Khalifah hendaklah difahami sebagai lambang amanah dan autoriti yang diperoleh melalui rantaian kuasa tunjuk, bukan sebagai lambang kemegahan peribadi**. Semakin tinggi kedudukan seseorang dalam struktur tersebut, semakin besar tanggungjawabnya untuk memelihara pelajaran, adat-istiadat, pentadbiran, kewangan dan kesinambungan perguruan Silat Seni Gayong.

RUJUKAN

1. Al-Quran. (n.d.). *Surah al-Baqarah*, 2:30. AlQuran.my.
2. Al-Quran. (n.d.). *Surah al-Nisa'*, 4:58. Quran.com.
3. Gayong Adat. (n.d.). *Peraturan adat*. Gayong Adat.
4. Pertubuhan Silat Seni Gayong Malaysia. (n.d.). *Sandang*. PSSGM Kebangsaan.
5. Pertubuhan Silat Seni Gayong Malaysia. (n.d.). *Lembaga Majlis Adat dan Istiadat*. PSSGM.
6. Lembaga Beradat Kebangsaan PSSGM. (2016). *Peraturan adat-istiadat*. Sasbadi Sdn. Bhd.
7. PSSGM. (2021). *Buku panduan Lembaga Beradat Negeri*.
8. PSSGM (1963), *Perlembagaan* 361